

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Beeskerek,

Zapolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pal könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zapolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólítások intézendők.

Telefon 21. szám.

Nagybeeskerek, 1898.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

XXVIII. évfolyam, 175. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre	12 ft.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy órára	1 „
— Egyes szám ára 4 kr. —	

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünneppapok kivételével
mindennap esti 6 óráig.

Szerda, augusztus 2

Magyarország közhitele.

Nagybeeskerek, augusztus 2.

(Dsk.) Csodálatos, de úgy van, hogy a börze valóságos felmérője a politikai átalakulások következtében előállott viszonyok értékelésének. Csodálatosnak azért mondjuk, mivel természetesen nem találjuk, különösen a belpolitika terén, a hol a változásoknak soha sincsen olyan hordereje, a mely a világhitel szempontjából nagyobb rázkódtatásoknak válnék kútféjvé. Egészen más jelentősége van a külpolitikai bonyodalmaknak ebből a szempontból, a melyek esetleg egy-egy világrendítő háború magvát hordhatnák magukban.

A börzei idegesség rovására írjuk hát azt, hogy a kisebb belpolitikai zavarokat fölfogása szerinti árhullámmal honorálja az u. n. játékpapírokban s az illető ország állampapírjaiban, de nem vagyunk távol az igazságtól akkor sem, mikor azt állítjuk, hogy ez idegesség ősforrása: a nyereszkedési vágy, az a mely minden kis politikai momentumot megragad, hogy azt pro vagy contra pénzre váltsa föl.

Ebből a szempontból nem volt utolsó esemény a mi szűkebb politikai világunkban a hónapokig dúló ádáz obstrukció. Annak folyama alatt többször volt alkalmunk e helyen is rámutatni arra a sajnálatos körülményre, hogy a míg egyfelől hazánk politikai hitelét marcangolja a parlamenti háború, addig pénzügyi szempontból épen a közhitei szempontjából mérhetetlen károkat is okoz. Már pedig a közhitel a közjólet alapja s ha a máskor hitelképes gazdasági és ipari tényezők azzal a kényszerítő körülménnyel állanak szemben, hogy üzemüket a hitel tartózkodása miatt meg kell szorítani, a mint ez az obstrukció alatt minduntalan érezhető

volt, akkor ennek munkabérben, fogyasztásban, kínálatban s vállalkozási kedvben kiszámíthatatlan következményei vannak.

Voltak is. E sorok írójának is közvetlen tapasztalatai voltak az obstrukció hatásáról, a mikor a rendes viszonyok között megindult tárgyalások közepette beütvén az obstrukció, egy különben teljes fedezetet nyújtó ingatlanságra a legnagyobb nehézségek között s aránylag túl magas kamat mellett sikerült csupán egy beruházási kölcsönt szerzenie.

Az ipar majd minden ágában érezhető volt a közhitel pangása s a nagyobb bankok a lehető legnagyobb szigorral jártak el feleikkel s a kisebb pénzintézetekkel szemben, a mi a kisebb kaliberű vállalatokra is bémító hatással volt. A vállalkozási kedv a kivihetlenség békóiba volt vetve s még a nagyrautó külföldi tőke is visszavonult e hónapokban országunkból, holott életképes vállalkozásokra eddig mindig készen állott. Állampapírjaink kurzusa még jó, ha stagnál, viszont azonban legnagyobb mértékben állandó s jó hírnevű vállalataink papírjai a legnagyobb árhullámmal voltak kitéve.

Pedig mindössze arról volt szó, hogy változás álljon be a kormány vezetésében. Tulságos rózsás szemüvegen látnánk, ha azt mernők konstatálni, hogy a meg rázkódtott viszonyok az ország közhitele tekintetében varázslásra mintegy megint a régi mederbe léptek vissza, mi helyt a jelenlegi kormány vette át azt a pacifikáció nagy művét, de viszont az igazságtalanság s rozszakarát fekete pápaszemén, ha azt állítanók, hogy aránylag gyors mértékben észlelhetünk haladást ebből a szempontból is.

Ime, hogy csak egyes jelenségekre utaljunk, naponta olvasunk majd arról, hogy egy belga tőkepénzes csoport na-

gyobbszabású vállalatok finanszírozására milliót hozna be az országba, majd hogy egy másik pénzes csoport a tanyarendszeres gazdálkodást akarja nagy pénzerővel megkezdeni s aztán, hogy az Agrár-bank részvényeit a berlini tőzsdetanács fölvette s szívesen vette föl értékei sorába.

Sporadikus jelenségek, de jellemők a bizalomra, melylyel az oly érzékeny pénzügyvilág a Magyarországon jelenleg főnálló financiaális kormányzati rendszer s ennek üdvös következményei iránt viselkedik.

Vészi József. Lapunk tegnapi számában említettük már, hogy a százebesi kerületben Vészi József fővárosi szerkesztőt egyhangulag képviselővé választották. Vészi József eszénél, tudásánál és jelleménél fogva egyaránt díszes a hírlapírói karnak és az lesz a parlamentnek is. Vészi, ki eredetileg bölcsészettan hallgató volt és a budapesti egyetemen az irodalmat és modern nyelveket művelte (beszél is vagy tizen) két évtizeddel ezelőtt mint riporter egy könyvomatosságnál kezdte pályáját, utóbb a Lloydhoz került mint rendőri riporter. Egy darabig különböző német lapoknak volt a munkatársa, hol szerzője, míg ismét visszakért a Lloydhoz — vezércikkírónak. A Lloydtól megválván, a „Pesti Napló” főszerkesztője lett és végül a „Budapesti Napló”-t alapította, melyet rövid idő alatt páratlan szellemi és anyagi magaslatra emelt. Fázostól és gondterhes napi munkája közben ráért a magyar muzsának is áldozni, nem egy remek vers dícséri Vészi József költői vénáját. — Van számos mintaszertű műfordítása is a legkülönbözőbb nyelvekből. Szinte sajnáljuk, hogy az utóbbi években egészen politikára adta magát és ezt a jövőben még inkább fogja tenni. A vigasztaló csak az, hogy ezen a téren is hűségesen szolgálja a magyar hazát. Vészi József a szabadelvű párt programjával lépett fel, a körnek különben csekély megszakítással közel egy évtized óta kültagja. Erdemeinek elismerésül a budapesti újságírók egyesülete ez év elején elnökül választotta. Az új képviselőt mi is a legmelegebben üdvözljük.

A „TORONTÁL” tárcája.

Loudon.

— A „Torontál” eredeti tárcája. —

(Vége)

Azonban a nagy király hasznosabban, lázasabb tevékenységgel és nagyobb eredmény fölmutatásával töltte a béke éveit. Kötönően képzett, szigorúan fegyelmezett és hős király a erélyes szellemével eltelt 130.000 főnyi hadsereggel rendelkezett az ekkori időkben óriási hadsereg.

E két hatalmasság mérközésében tettvágyó hősünk csak többszöri igazságtalan mellőzés után nagy utánjárással és csak a nagy kancellár Kaunitz protekciója folytán vehetett részt.

Browne tábornok seregében kapott egy önálló zászlóalj parancsnokságot. Október 1-én már résztvett az alig felszerelt csapattal a Lovositz melletti csatában, melyben Browne megverett. Szándékát a hadvezér a szövetség szászokat megmenteni most az Elbe jobb partján kísérelte meg, de nem akadályozhatta meg hívek teljes hiányában a pírni fegyverletét. Október 16-án Loudon éjjel megrohanta Teschent, két porosz huszár századot részben felkoncol vagy elfog. Prestige e tett által az őt amegy is kedvelő Browne előtt még inkább emelkedett. Midőn a hadsereg téli szállásokba vonult, Lacy tábornokhoz lett beosztva. Szelleme azonban nem nyugodott. December 31-én 6 század horvát és 200 huszárral elindult portyázni. Négy külön oszlopban megtámadta a mély hónak dacára a poroszokat Marienthal, Ostritz, Laiba és Radmeritznél. A ki nem menekült, levágotott. Ez eredmény annál inkább kiemelendő, mivel az

ellen négyeszer nagyobb volt és hősiességével küzdött.

Ez év első haditénye volt Hirschfeld megrohánása, melyben Loudon hősiesséssel résztvett és az ellenség ágyút 3 foglalta el. Elismerésül e vitéz tette után március 17. ezredessé lépett elő. A tábornagy pedig ismételt meghívta magához Prágába a haditervek megvitatásához. Április elején lépte át a porosz hadsereg négy oszlopban a határt. A Lotharingiai herceg szétesztett és előre tolt csapatai az egyesülten menetelő porosz tulerő elől Prágába húzódtak vissza. Május 6-án volt a véres prágai csata, mely az osztrákok vereségével végződött. 18.000 porosz és 16.000 osztrák harcos tetemei fedték a csatateret, köztük a súlyosan sebesült Browne és az elesett Schwerin. Loudon, a ki a csata hevében hidegvérre és kitartásra által többször is kitént, a visszavonulásnál a Ziska hegyet szállta meg, a hol még 3 napig tartotta magát.

A nagy király megadásra való felszólítására válaszul Loudon 24-én az ostromolt Prágából egy jól sikerült kirohanást intézett, elfoglalva a Szőlőhegyet és Lörschegyet (ma Prága ily nevű külvárosai). Az emlékezetes Kollmi diadal június 18-án felmentette Prágát a további ostrom alól.

Lotharingiai Károly, kinek bizalma Loudonban az ismételt kiváló tettek után mindinkább növekedett, most egy önálló különítményt bízott reá (circa 5000 embernyit). Rögtön a hátravonuló poroszok után indult és Brandois, Welwam és Schischitznél egymásután rajtuk üt és elszed tőlük 16 ágyut, egy hidvonatot és több százat foglyul ejt.

Ugyanígy tesz Welmiránál Nadasdy huszáraival egyesülve, majd Teschenél 15 porosz gabonás hajót sülyeszt el. Eképen guerillamódra harcolva, az ellent mindenfelől teljes erejéből gyengíti és károsítja. E ténykedésének jelenté-

sére feleletül a fővezér Julius 4-én tudatja vele, hogy Mária Terézia elismerésül fizetésén kívül 1500 ft k gydíjat engedélyez neki és hogy 200 Hadik huszárt küld erősítésére, felszólítja továbbá csapata kiválóit kirüntetésre ajánlani. Jellemző Loudon szerénységére, hogy köszönő levelében magát érdemeitlennek tartá e kiténtetésre. Rövid idő múlva Paskopolnál támad meg egy erős osztalet és megveri. Az általános visszavonulást Frigyes egész Bantzenig folytatta nagy veszteségek mellett. Különösen öccse Henrik porosz herceg 8000 embert és 3000 kocsit hadsereggel megrakva vesztett el. Frigyes ezen oly dühbe jött, hogy parancsba adta „hogy a tábornoki kar megérdemelné, hogy haditörvényszék elé állíttassék és golyó általi halálra legyen ítélve.” Henrik rögtön ott hagyta a hadsereget.

Mit használt azonban Loudon fáradságtalan tevékenysége, melylyel az ellent, a hol találta, károsította, ha a főszereg megmagyarázhatlan indolenciával helyéből alig mozdult, 10 mérföldnyi utat 14 nap alatt tevén meg, Zittannál 7 hétig megállapodott, elmulasztva a kiténtő alkalmat hatalmas tulerejével Frigyes öccsének 49000 főnyi seregét megtámadni. Pártviszály a vezetők között megmenté a már akkor végveszélyben levő királyt. Kaunitz végre a táborba ment és csak erélyes közbelépésének köszönhető, hogy a tétlen tábornoki karba egy kis élet szállt.

Loudon eddigi tettei, okos, óvatos és előre látó taktikája magára vonták már az összes tapasztaltabb vezetők figyelmét.

Már most sejtette Daun és a Lotharingiai herceg benne a nagy hadvezért és az utóbbi ajánlatára ő lett parancsnoka az újon felállított könnyű hadtestnek, mely a birodalmi hadsereghez indult, 4000 horvát, 2 huszár ezred és 2 gránatos zászlóalj lett alája rendelve. Altenberge

A köztartozásoknak posta útján történő befizetéséről.

Most, midőn ezen eszme a lapok hasábjain mind sürűbben felmerül, talán nem lesz érdektelen, ha a kérdés gyakorlati megoldásához pár szóval hozzájárulok, megjegyzem mikép e kérdéssel magánkörben már évek előtt foglalkoztam.

Mindenek előtt az adóév kezdetének július 1-ére való áthelyezését tartanám célszerűnek.

Ugyanis az első félévben az adókövetéseknek kellene megtörténni, úgy hogy június 1-ére az teljesen befejezve legyen.

Június 1-től július 1-éig a községi közegek kiállítanak minden egyes adófizetőnek összes tartozásait előtűntető előírási oldalát a több évi előírásra készült cheque könyvecskének s kézbesítének ezt a félnek.

Az adóév áthelyezésére különös súlyt fektetnek, mert tudjuk azt, hogy földmivelő népünk egész évi adóját rendszeren aratás után fizeti. Tehát az első évnegyedben kifizetné évi előírását s a végrehajtások ez által a minimumra apadnának.

A postahivatal, tekintet nélkül azon körülményre, hogy a befizetés mely célra vagy alapra történik, egy összegben bevételezi az összeget s 10—10 naponként a befizetett összegekről kimutatást átküldi az illetékes község előljáróságához, hol is az elkönyvelés megtörténik s ennek megtörténte a kimutatás rovataiban napló szám s alap megjelölésével igazoltatik.

Az elkönyvelésnek, ha a tartozás csak részben fizettetett ki, a különböző tartozásoknak megfelelő arányban kell történni.

Az elkönyvelés után a kimutatást az illetékes kir. adóhivatal nyeri ki és a községi közegek által felszított összegeket rendeltetési helyükre szállítja.

Ezen módszer szerint a postahivatalok túlterhelhetőségéről nem panaszkodhatnának, mert dolguk csakis az egyszerű naplózás, nyugtázás is a heti kimutatások készítésére szorítkoznék, még az elkönyvelés megmaradna az eddigi közegek kezében.

Természetesen a közvetlen fizetők különben sem célszerű intézménye — ily körülmények között megszüntetendő volna.

A hátraléki kimutatást a községelőljáróság bizonyos záros határidő alatt a járási végrehajtónak adná át, ki is a végrehajtást fogja

natositja s a befolyt pénzt a községelőljáró közreműködésével szintén a postán helyezi el.

Hogy a megyei és községi tartozásokat is a postán fizettetésem le, ez által megakadályoznám azt, hogy a könyvelés pl. csak községi tartozásra történjék, mert a % szerinti elkönyvelés volna kötelező s így a befizetett összegből minden alap egy formán részesülne.

Ezek volnának röviden az irányelvek, melyek figyelembe vételével a kérdés célszerűen megoldható volna, lehet, hogy kollegáim közül valaki jobbat tud, mondja el, szívesen fogadom. Egy kis megbeszélés e fontos kérdéssel felett ártani nem fog.

Kotsis Ferenc,
kis-zombori körjegyző.

HIREK.

Tájékoztató.

Augusztus 5. Rendkívüli közg. biz.

Augusztus 28. Közigazgatási bizottság.

A gőz- és kádfürdő mindennap reggeli 6 órától esti 8 óráig nyitva van; hőlygek részére a gőzfürdő kedden és pénteken d. u. 5 óráig; ugyanazon napokon fél 6-tól 7 óráig este urak részére is. Naponta zuhany-fürdő.

— Szanatorium Nagybecskerek. Említettük már, hogy a nagybecskereki iskolánövérök díszes sanatoriumot építettek az Amerika negyedben. A szép épületet, a mely a modern kor követelményei szerint készült el, tegnap szentelte be H e m m e n csanadegyházmegyei kanonok Szabó Ferenc apát plébános, továbbá Pacha Ágoston, Raskó Sándor, dr. Engels és Schrader lelkészek asszisztálása mellett. Hemmen egyébként ma délelőtt Pacha Ágoston kíséretében visszautazott Temesvárra.

— Katonazenekar Nagybecskerek. A 43 ik gyalogezred zenekara a ma déli temesvári vonattal érkezett meg Korb Vencel karmester vezetésével Nagybecskerekre. A fess fiúk bevonulását nagy közönség nézte végig. Az említett sétahangverseny délután 6 órakor kezdődik a kaszinó-kertben, a mit este táncmulatság követ, a mely az előkészületeket tekintve egyike lesz a legsikerültebbeknek. Hiszen ismeretes ugyanis, hogy a katonák képezik télen is a táncosok zömét, a kik fáradhatatlanul forgatják a terem közepéről unatkozik.

A 6 órakor kezdődő hangverseny műsora a következő:

1. „Felsenfest fürs Vaterland“ jubileumi induló Wagnertől.
2. Ouverture: Pique-Dame Suppétől.
3. „Liebstraum“ keringő Juv. Rosastól.
4. Reminiscenciák Wagner operáiból, összeállította Strobl.

táborba cipelt maitresseik első jalkiáltására megfutamodtak.

Loudon a balszárnyon csak szomorúan és tétlenül nézhette a katasztrófát. November 7 ikei jelentésében szigorú szavakkal ítéli el a franciákat és kéri visszahívását tőlük a főszereghez. Ohaja teljesül és a csehországi szorosok védelme lett a telre reá bízva. Szászországból való visszavonulásánál a király minden áron meg akarta őt semmisíteni, de Loudon oly mesterül tér ki a mindenfelől ellene törő poroszok elől, hogy Frigyes maga visszavonulását Xenophonéhoz hasonlítja. Csehországba érve a legszebb katonai kiállítás, a Mária Terézia rendjel kiskeresztjét tűzi a fővezér mellére.

Végre hosszas, de kitartó lankadatlan buzgalom, fáradozás és tevékenység elnyeré tehát a rég jól megérdemelt elismerést a legmagasabb trón számolyáról. Már a reá következő 1758-iki évben teljesen önállóan működik Loudon nagyobb hadtestek élén. Domstádti diadalará következik Hochkirch mely az egész hét éves háború legborzasztóbb, legvéresebb éjjeli nagy csatája volt.

10000 porosz fedte a csatateret köztük a hős Keith tábornagy, 30 zászló és 100 ágyu került az osztrákok kezébe. Itt küzdött először vezetés alatt a mostani 29 ik, akkor Alt-Wolfenbüttel ezred hősiesen Hochkirch falu bevételénél.

A Kunnersdorfi győzelem, melynek leírását azonban nem tűzöm feladatamul, még szorosabbá fizte ezredünk és Loudon között a kapcsolatot és röviddel utána a nagy királyné tulajdonosának nevezte ki.

További működése, mint hadvezér, nem lehet e rövid tárcza tárgya, de alkalomadtán, ha olvasóm szíves türelmükkel megajándékoznak, bátor leszek azt is dióhéjba foglalni.

Kovács Ernő főhadnagy.

5. „Fantasie über ungarische Motive“, szárnykürtökre Hochtól.

6. „Silhouetten“ polka francaise Cherótól.

7. Szerb potpourri, összeállította Korb.

8. „Kahlenberger Grösse“ keringő Sommerlől.

9. „Pikante Blätter“ potpourri Komzaktól.

10. „Dornroschen“ lengyelke, írta Strauss.

11. „Triumph“ jubileumi induló Lehártól.

— Nagybecskerek egészsége. Dr. Weiterschan József városi főorvos jelentése szerint az idei július hó egészségügyi szempontból, tekintve a halálozások és születések közötti viszonyt, a legjobbak közé lenne sorolandó, ha a vörheny mint uralkodó gyermekbetegség ezen kedvező eredményt nem alterálta volna. Született 94, meghalt 60. Az általános megbetegedés alacsonyabb színvonalon mozgott, kivéve a vörhenyt, a mely szórványosan előfordult az egész évben s tetőpontját júniusban érte el 38 megbetegedéssel. Ezek közül 14 meghalt. Más ragályos betegség csak elvétve mutatkozott. Trachomás betegeket nem kellett ezuttal vizsgálni. A rendőrség 11 egyént állított orvosi vizsgálat alá, közülök 1 idült ragályos és 1 e megbetegedés folytán átadatott a kórháznak. Ragályos betegek után 35 ház és lakás fertőtlenített. Elelmi szerek és különféle piacok 13 ízben vizsgáltattak meg, élvezhetlen és az egészségre ártalmas cikkeket az orvosi vizsgálat folytán többször kellett elkobozni. A város lakosságának száma 22.575, született 94, meghalt 60, hét éven alul 29, hét éven felül 31 a következő halálokokkal: Vele-szül tett gyengeség 3, göröcsök 4, gyermek-aszály 1, bélihurut 6, kanyaró 1, vörheny 14, tüdőgyulladás 1, tüdőgümőkór 9, gutaütés 2, vízbetegség 3, elmebaj 1, agykori végkimerülés 3, egyéb természetes halál 10, egyházkódás 1, vízbeful 1.

— A magyar ipar pártolása. Hegedüs Sándor kereskedelemügyi miniszter az országos iparegyesületnek egy, a múlt hónapban hozzá-intézett fölterjesztésére válaszolva, arról értesíti az egyesületet, hogy a belügyminiszterrel tárgyalást folytat olyan irányban, hogy a hazai törvényhatóságok összes ipari szükségleteik beszerzésénél és ipari munkák kiadásánál a versenyképes hazai ipar termékeit előnyben részesítsék s ez irányban kötelező határozatot hozzanak. Ha ezek a tárgyalások sikerre vezetnek — a mi nagyon óhajandó — ezzel a magyar ipar fejlődésének egy lényeges feltétele valósul meg, a melynek érdekében az iparegyesület már régóta agitál.

— Mária-Schnee. Megindul a menet és buzgó éneklés között viszik a lobogókat tiszteletére annak a dicső asszonynak, ki édes anyja a világ megváltójának. Összesereglenek mindenfelől a népek s hajadon fővel vonulnak a templomból a poros országúton előre, míg csak ei nem érnek a kegyhelyre, a hol vakok nyerek vissza látásukat, bének járnak újra, ha hisznek. Utközben elhallgat a bokorban a dalos madár is, a pacsirta fönn a levegőben kiterjeszti szárnyait s megáll, úgy hallgatja végig a Mária-dalokat. A nagybecskerekiek ma mentek el Mária-Schneere. Reggel a mise után indult el a magyar rész, délelőtt 10-kor pedig a német, Raskó Sándor segédlelkész elkísérte őket egészen az aradáci kapuig s azután áldását adta reájuk, hogy békességben tegyék meg azt az utat, a melylyel szívük buzgó áhítatát elégitik ki.

— Az időjárás. Meteor, kinek jövendölései július hónapra is pontosan beváltak, a következőket írja az augusztusi időjárásról: Augusztus hó esomóptjai a következők: 2 5-6-8-10-11-13-14-20-21 28. Amint látjuk, e hó első felében minden második napra esik egy-egy ily esomópt. Ez igen változatosá tenné ismét e hónap első felét, ha ezen pontok hatása igen erős volna, de miután hatásaikban többnyire közepesek és gyengék, csak a 10-11-iki az erősebb, amidőn a perscidák meteor raján haladunk át. Így bár változatos lesz augusztus első fele, a változások nem lesznek tulzattak s a rendes hőmérséklet nem fog lefelé erős változást szenvedni. A hónap második fele már állandóbb lesz, erősebb változása csak a 21-iki esomóptnak lesz. A napfolt minimum korszakában élven, a zivatarok és jégesők még e hónapban is tesznek itt-ott egy-egy kellemetlen látogatást

érve első dolga volt proklamációt intézni a néphez, nyugalomra intve őt és szigorú fegyelmet ígérve, a mit mindig meg is tartott.

Könnyű huszárai nemsokára már Drezda elővárosába hatoltak. Augusztus 4-én egy huszárszázad Freiburgban nagy élelmi raktárt foglalt el. Járőrei által értesítve lesz, hogy Gottlebennél Itzenplitz porosz dandára áll. Augusztus 8-án megtámadta sáncaiban és rövid, de véres küzdelem után kiszorította. Augusztus 25-én tábornokká lön kinevezve; e kinevezés, mely a legkegyesebb kifejezésekben méltányolja Loudon érdemeit, előbb Nagy Frigyes kezébe került, de az udvarias fejedelem egy érdemeit szép szavakban méltató levél kíséretében egy kürtössel rögtön megküldé neki.

Loudon több ellentmondó parancs után végre ez időközben Erfurthoz érkezik és a Hildburghauseni herceg alá kerül.

Nagy Frigyes összes ellenei franciák, birodalmi sereg, osztrák, orosz és svéd sereg mind tevékenyek kezdenek lenni, de őt megmenti lángesze és ellenei egyenlensége. Az oroszok, dacára a Gross Jägerndorfi nagy győzelmüknek, gyorsan visszavonulnak Lengyelhonba.

Frigyes szabadkezet ad Erfurtnak. A gothai hercegnő árulása folytán Loudon ébersége nélkül az így is vereséggel végződő ütközetből katasztrófa lett volna. Ez esemény után elváltak a szibarita franciáktól, kiknek elfoglalt számos kocsirakományu toilet szerreit a poroszok visszaküldték és folyvást az ellenségbe csipaszkozik. Könnyű csapatával mint az árnyék követi a poroszokat egész a rossbachi csatáig, elszedve tőlük pénzt, lőszert és élelmet, minden különítést a főcsapatól, rögtön megtámad és szétveri. November 5-én volt a szegyenletes végű rossbachi csata, melyben az elpuhult francia sereg oly dicstelenül harcolt, hogy az egész ütközet két óra alatt be volt tejezve. A francia tiszték a

deleműg-
tése célj-
ipari tel-
leirt a v-
s azok

szerint
hozzák
Ezek is
finomság-
mint a t-
ben nem
böl 41%,
ötkoron-
gramm
egykoron
ezüstöt
grammal
ban; sz-
jának kö-
lesz a be-
belérték
250 kor-
egyelőre
galomban
az össze-
millió A

Iafos sz-
város ke-
ezt a kér-
féle kész-
hónap al-
nyakába
követelés
valóságos
keresked-
keresked-
évig, ké-
hogy mily
az adósok
aktor tal-
bepöröli a
a megbán-

— I
adósságom
látjuk, mi

Es e

olyan a

Ezt az al-

zések“,

lépni. —

mára a le-

melyen ta-

az adósok

a kereske-

adósságom

hogy az al-

hetnek-e.

zés orvos

bajos bizt

— K

miniszter

szolgálatra

osztályban

fizetéssel,

megállapít

zett posta

f. évi sz-
terjedő gy-

között a

nál: A t-

kerületébe

tanfolyam

sorban 18

kisebb hiv-

sággal bi-

postamester

oly férfiak

polgári is-

kel egyen-

sikerrel e-

képzettség

dott más

számmal

előképzet-

betöltött

továbbá a

35-ik éle-

állampolg-

országi i-

írásban

a posta és

alkalmas,

orvosi biz-

hallgatói

rintot kö-

csak igaz-

Szakfériak a gyártelepeken. A kereskedelemügyi miniszter az ipar rendszeres fejlesztése céljából elhatározta, hogy az egyes gyáripari telepeket szakfériakkal ellenőrizteti. Most leirt a városhoz, hogy szakfériait nevezze meg s azok névsorát terjessze fel hozzá.

Az új ötkoronás ezüstpénz. Ertesülésünk szerint az új koronás bankjegyekkel egyidejűleg hozzák forgalomba az új ezüst ötkoronásokat. Ezek is — a forintosokhoz hasonlóan — 0.900 finomságúak, de valamivel nagyobbak lesznek, mint a forintosok; az ötfrankos nagyságát ellenben nem érik el. Egy kilogramm ezüstötvényből 41²/₃ darab ilyen egyenkint 24 gramm súlyú ötkoronásat fognak verni. Az ötkoronás 21.6 gramm szinezüstöt fog tartalmazni, míg öt darab egykoronás összesen csak 20.875 gramm szinezüstöt tartalmaz. Tehát egy ötkoronásban 0.715 grammal több a szinezüst, mint öt egykoronásban; szóval az ötkoronás érem minden koronájának külön-külön mintegy 3.48 fillérrel nagyobb lesz a belértéke, mint a mekkora az egykoronás belértéke. Magánforgalomban mindenki köteles 250 korona összegéig elfogadni az ötkoronásokat. egyelőre 64 millió forint értékben hozzák forgalomba az új váltópénzt, még pedig esik ebből az összegből 19.2 millió Magyarországra és 44.8 millió Ausztriára.

A kihitelezés. Nálunk nem igen használatos szó ez, de az értelme, az igen. Egy bihari város kereskedőinek mozgalma tette aktuálissá ezt a kérdést, a melynek ügyében olyan kartell-féle készült, hogy a kiskereskedő tartozását hat hónap alatt köteles kifizetni, ha nem, jön a nyakába váltó-óvás és hasonló. A kiskereskedő követelése ellenben nincs határidőhöz kötve; sőt valóságos becületstértés és zsarolási kísérlet, ha a kereskedő adósától a tartozást követeli. A kiskereskedőnek várni kell a követelésével egy évig, két évig, — esetleg tovább is, a szerint, hogy milyen adósra akad. Vigyázni kell, nehogy az adósát a figyelmeztetéssel „zaklassa“, mert akkor talán még tovább kell várnia. Ha pedig bepöröli a bagatellnél, sok esetben így szólnak a megbántott adósok:

— Látja, épen most ki akartam fizetni az adósságot, de mivel pörre ment, majd meglátjuk, mit vesz meg rajtam.

Es ezt egészen nyugodtan mondhatja, mert olyan a mi bagatell eljárásunk, hogy semmi. Ezt az állapotot nevezik a kereskedők „kihitelezésnek“, s ez ellen akarnak közös akcióval fellépni. — Együttesen állapítják meg vevők számára a legmesszebb menő fizetési határidőt, a melyen túl egyikük se vár. Ebben az esetben az adósok nem fogják zaklatásnak vehetni, ha a kereskedők számlával kopogtatnak, s a kik adósságot csinálnak, számot fognak vetni azzal, hogy az általánosan megállapított terminusra fizethetnek-e. Ettől várják a kereskedők a kihitelezés örösségét. Hogy beválh-e, azt mindenesetre bajos biztosra venni.

Ki akar póstás lenni? A kereskedelmi miniszter a posta távirata és távbeszélő kezelési szolgálatra alkalmazandó és a XI ik fizetési osztályban 500 frttól 700 frtig emelkedő évi fizetéssel, továbbá az 1893. évi IV-ik t.c. által megállapított lakpénz illetményekkel javadalmazott posta és távirata segédtiszték kiképzésére f. évi szeptember hó 15 től kezdve hat hónapra terjedő gyakorlati tanfolyamokat nyit a többek között a következők távirata hivataloknál: A temesvári posta és távirataigazgatóság kerületében: Verseczen és Zomborban. Ezen tanfolyamokra hallgatókúl fevértettek: a) első sorban 1873. évi II. t.c. 5-ik § a értelmében kisebb hivatalnokai alkalmaztatásra igényjogosultsággal bíró igazolványos katonai altisztek; b) postamesteri vagy kiadói minőségben szolgáló oly férfiak, kik a gimnázium, reáliskola, vagy polgári iskola negyedik osztályát, avagy ezekkel egyenrangú más iskolák megfelelő osztályait sikerrel elvégezték; c) ugyanezen iskolai előképzettséggel bíró és 18 ik életévüket meghaladott más férfiak, végül ha ily pályázók kellő számmal nem jelentkeznek, d) a fenti iskolai előképzettséggel rendelkező 16-ik életévüket betöltött ifjak is. A főlvetelre megkivántatik továbbá annak igazolása, hogy folyamodó: a) 35-ik életévét még nem haladta túl, magyar állampolgár, a magyar illetve, ha horvát szlavonországi illetőségű, a horvát nyelvet szóban és írásban tökéletesen bírja, feddhetlen előéletű a posta és távirata szolgálatra testileg is teljesen alkalmas, mely utóbbi körülmény közhatósági orvosi bizonyítvánnyal igazolandó. A tanfolyamok hallgatói beirattási és tandíj fejében tiz (10) forintot kötelesek fizetni s ezen díj fizetése alól csak igazolványos katonai altisztek mentetnek

föl. A tanfolyam szabályszerű bevégezése és az előirt szakvizsga letétele után a hallgatók posta és távirata segédtisztai állásra képesítést nyernek, illetve a posta és távirata segédtisztjelöltek létszámába főlvetetnek s a katonai igazolvánnyal bíró segédtisztjelöltek az üresedéshez képest lehetőleg azonnal, a többiek pedig magatartásukhoz és hasznavehetőségükhöz képest posta és távirata segédtisztékké neveztetnek ki, a d) pont alatt említett hallgatók azonban kineveztetésre csak 18-ik életévük betöltése után számíthatnak. A kik ezen tanfolyamokba belépni óhajtanak, sajátkezűleg irt születési, orvosi, erkölcsi és iskolai bizonyítványokkal főlszerelt kérvényüket folyó évi augusztus hó 31-ig és pedig a már közszolgálatban állók rendes előjárásuk útján, a többiek pedig az illető főlzolgabíró, vagy polgármester közvetítésével, a fentebb említett és a tanfolyam helyére nézve illetékes posta és távirataigazgatóságához nyújtják be.

A fű növése. Tudvalevőleg vannak emberek, kik még a fű növést is hallják, vagy legalább is vannak olyan emberek, a kikről ezt állítják. Ezentul azonban teljes bizonyossággal lesznek olyan emberek, kik a fű növést látni fogják, még pedig óráról-órára. A washingtoni földművelésügyi államtitkárság mezőgazdasági osztályában most rendkívül érdekes kísérletekkel foglalkoznak. Egy fa növésenek a fotografáját akarják előállítani. Egy automata készülék óráról-órára (még éjjel is, villamfény mellett) lefotografál egy kis tölgyfa-csemétét. Ha készek lesznek a roppant tömegű főlvetékekkel, akkor a fácskának növést kinematograf útján néhány perc alatt, természetesen nagyon gyorsított tempóban, be fogják mutatni. Amerikai tudósok rendkívül sokat várnak ezektől a kísérletektől, mert ha ezek sikerülnek, akkor kinematograf útján egy-egy növénybetegségnek a lefolyása, mely a valóságban talán heteket vesz igénybe, pár perc, vagy negyedóra alatt bemutatható lesz, a folyamat kezdetétől a teljes befejeződéséig. Ezek a kísérletek mindenesetre új impulzust fognak szolgáltatni a tudományos kutatások számára.

Vonatok érkezése és indulása

Nagy-Becserekre, illetve Nagy-Becserekéről.

Érvényes 1899. május hó 1-től.

Erkezik:

a) a nagybecskerek-bégaparti (thév.) pályaudvarra:

Temesvár felől: délelőtt 11.38, délután 5.36, éjjel 10.29
Pancsova felől: délelőtt 10.33, délután 5.58.

Zsombolya, Alibunár és Versecz felől: reggel 8.49, éjjel 10.29.

Zsombolya felől: (keskenyvágányu pályaudvar) délelőtt 10.45, este 6.27, éjjel 10.21.

Csősztelek felől: reggel 6.24, (csak minden kedden, pénteken és vasárnap.)

b) a nagybecskereki (nknbt) pályaudvarra:

Budapest, Nagy-Kikinda felől: reggel 7.52, délután 4.45, éjjel 10.22.

Indul:

a) a nagybecskerek-bégaparti (thév.) pályaudvarról:

Temesvár felé: éjjel 3.00, délelőtt 10.00, délután 4.31
Pancsova felé: reggel 8.02, este 6.20.

Alibunár és Zsombolya felé: reggel 3.00, délután 4.31.
Versecz felé: reggel 6.15, délután 4.31.

Zsombolya felé: (keskenyvágányu pályaudvar) reggel 5.05, délután 2.00, este 7.05.

Csősztelek felé: éjjel 2.50 (csak minden kedden, pénteken és vasárnap.)

b) a nagybecskereki (nknbt) pályaudvarról:

Budapest, Nagy-Kikinda felé: reggel 5.45, délelőtt 11.49, este 7.05.

TÁVIRATOK.

A király vadászatán.

Budapest, augusztus 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Ischlből jelentik, hogy ő Felsége ma is részt vett a vadászatán. A király egyébként pompás egészségeknek örvend.

Az interparlamentaris konferencia.

Budapest, augusztus 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Kristiniából jelentik, hogy az interparlamentaris konferenciának első ülése ma volt, a melyen előterjesztették a tavalyi kongresszuson hozott határozatok elaboratumát

A kavitei győző.

Budapest, aug. 2. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Triesztből jelentik, hogy Dewey tengernagy tegnap Nápolyba utazott.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, 1899. augusztus 2.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései:

B u z a	kilós	100 kilogr. ára		kilós	100 kilogr. ára		
		frttól	frtig		frttól	frtig	
Bánsági	ó	76	8.50	8.60	80	8.90	9.00
Tiszavidéki	„	76	8.65	8.85	80	9.10	9.20
Pestvidéki	„	76	8.60	8.75	80	9.05	9.10
Bácskai	„	76	8.65	8.80	80	0.	0.

		kilós		kilós	
Rozs	uj	elsőrendű	70-72	6.50	6.65
„	„	másodrendű	—	6.40	6.55
Árpa	„	takarmány	60-62	5.90	6.30
„	„	égetni való	62-64	5.70	5.90
„	„	sörtőzésre való	64-66	0.	0.
Zab	„	—	39-41	5.80	6.
Tengeri	ó	bánsági	—	4.60	4.70
„	„	másnemű	—	5.	5.25

Határidő-üzlet.

Budapest, aug. 2. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) Buzában az árak 5 krral emelkedtek, felmondott 85.000 mm. tengeri. Kötetett:

Buza októberre	8.50—8.51
Buza 1900 áprilisra	8.79—8.80
Rozs októberre	6.75—6.76
Zab októberre	5.48—5.49
Tengeri augusztusra	4.63—4.64
Tengeri 1900 májusra	4.81—4.82
Repce augusztusra	11.85—12.95

Írdegetések.

Meghívó.

A „Beodra—Karlovai önszegélyző szövetkezet“

alakuló közgyűlése

folyó évi augusztus hó 15-én délelőtt 11 órakor fog a beodra—karlovai takaré- és előleg-szövetkezet helyiségeiben megtartatni.

A közgyűlés tárgya:

1. Egy ad hoc elnök megválasztása.
2. Az alapítók jelentése.
3. Az alapszabályok felolvasása, megállapítása és a szövetkezet megalakulása.
4. Az elnök, vezérigazgató, igazgató-ság és a felügyelő-bizottság megválasztása.
5. Netáni indítványok tárgyalása.
6. Két tag megválasztása a közgyűlési jegyzőkönyv hiteljesítése végett (684—3.3)

Beodrán, 1899. évi július hó 28-án.

Az alakuló bizottság:

Berger Samu,	Spitzer Salamon,
Ifj. Matyé Ádám,	Grifaton György,
Forgács Miklós,	Havlik József,
Mohaupt Ádám,	Scharner Ignác,
Lutgé Sándor,	Berger János.

Utcai lakás kiadó

november hó 1-re

3, esetleg 4 szobás, mellékhelyiségekkel.

Uri-utca 275. sz.

Wolfluger-féle házban.

Meghívó.

A „Beodra-karlovai takaré- és előleg-szövetkezet“

XII. rendes közgyűlése

folyó évi augusztus hó 15-én délelőtt 10 órakor fog az intézet helyiségeiben megtartatni.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság évi jelentése (az 1899. év I. feléről).
  2. A felügyelő-bizottság jelentése az 1899. év első feléről szóló zárszámadásáról és a felmentvény megadása.
  3. A kilépésüket bejelentett tagok üzletrészeinek kifizetése tekintetében hozandó határozat.
  4. Az elnök, vezérigazgató, igazgatóság és a felügyelő-bizottság megválasztása.
  5. A vezérigazgató, igazgatóság és a felügyelő-bizottság évi jutalomdíja iránti határozathozatal.
  6. Az alapszabályok 21. és 40. §§. módosítása
  7. Netáni indítványok tárgyalása.
  8. Három tag megválasztása a közgyűlési jegyzőkönyv hitelesítése végett.
- Beodrán, 1899. évi július hó 23-án.

Dr. Varró,
elnök.

Jegyzet: Az alapszabályok értelmében csak azon részvényesek élveznek a közgyűlésben szavazati jogot, a kiknek részvényei legalább 14 nappal a közgyűlés előtt a részvények könyvében nevékre lettek írva.

Einladung.

Die „Beodra-Karlovaer Spar- u. Vorschuss-Genossenschaft“
wird ihre

XII. ordentliche Generalversammlung

am 15 August I. J., 10 Uhr Vormittags in den Localitäten des Institutes abhalten.

Gegenstände der Tagesordnung:

1. Jahresbericht der Direction (I. Hälfte des J. 1899).
2. Bericht des Aufsichtsrathes über den Befund der Schluss-Rechnungen pro I. Hälfte 1899 so wie Ertheilung des Absolutariums.
3. Beschlussfassung betreff der Auszahlung der Antheilscheine an die austretenden Genossenschafts-Mitglieder.
4. Wahl des Präses, Directors, der Direction und des Aufsichtsrathes.
5. Jahres-Honorar-Bestimmung für den Director, für die Direction und den Aufsichtsrath.
6. Die Modifizirung der §§ 21. und 40. der Statuten.
7. Etwaige Anträge.
8. Wahl von 3 Mitgliedern zur Authentikation des Protokolls Beodra, am 23. Juli 1899.

683-32

Dr. Varró,
Präses.

Anmerkung: Im Sinne der Statuten haben in der Generalversammlung nur diejenigen Antheilschein-Besitzer Stimmrecht, deren Antheilbücher mindestens 14 Tage vor der Generalversammlung in dem Antheilbuche auf ihre Namen übertragen sind.

Zárszámadás

a Beodra-karlovai takaré- és előleg-szövetkezet

1899. év első feléről.

RECHNUNGS-ABSCHLUSS

der Beodra-Karlovaer Spar- und Vorschuss-Genossenschaft
pro 1899.

Stand am 30. Juni 1899.

H.-B. Fol.	ACTIVA	Betrag				H.-B. Fol.	PASSIVA	Betrag			
		fl.	kr.	fl.	kr.			fl.	kr.	fl.	kr.
144	Cassastand am 30. Juni 1899	641	31			76	Stammantheile	20852	—		
146	Wechselstand	79656	—			98	Reescompte	10545	—		
73	Mobilien	95	70			145	Einlagen	48765	42		
139	Giro-Conto	119	27			65	Conto Courent-Einlagen	120	36		
	I. 325 —					152	Reingewinn pro 30. Juni 1899				
121	3 Debitoren			80906	47		I. Hälfte	623	69	80906	47
	II. 60 19	394	19								
	III. 9 —										
		80906	47	80906	47			80906	47	80906	47

H.-B. Fol.	VERLUST	Betrag				H.-B. Fol.	GEWINN	Betrag			
		fl.	kr.	fl.	kr.			fl.	kr.	fl.	kr.
90	Bücher und Drucksorten	89	90			149	Diverse Gebühren	—	—	—	—
108	Kapitalisirte Einlagszinsen	1203	55			126	Escompte-Zinsen	4468	90	4468	90
128	Regie	231	14								
129	Gagen	790	—								
135	Einlags-Zinsen ausbezahlt	33	68								
134	10% Einlags-Zinsen	3	37								
142	Reescompte-Zinsen	233	37								
147	Steuer und Gem.-Umlagen	191	39								
150	Spesen-Conto	348	45								
65	Kapital-Zinsen	120	36								
75	Wechsel-Abschreibung	600	—	3845	21						
152	Reingewinn pro 30. Juni 1899	623	69	623	69			4468	90	4468	90
				4468	90						

Mit den Haupt- und Nebenbüchern in allen Theilen geprüft, verglichen und für richtig befunden.
Beodra, am 23. Juli 1899.

Beodra-karlovai takaré- és előleg-szövetkezet:

Grifaton György, pénztárnok.

Budisin Józsa.

Lutgé Sándor.

Spitzer Salamon, könyvelő

Dr. Wertheim Jakab, f. b. t.

Bergenthal József, f. b. t.

Popov Omer, f. b. t.

Der Direktionsrath:

Budisin Józsa.

Czuczity Danilo.

Adam Mohaupt.

Szloboda Mihály.

Josef Walder.

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál, Nagybecskereken.